

Brobygning mellem Askø og Lilleø

Når en dags-turister besøger Askø og Lilleø , så er det obligatorisk, at man skal en tur over Lilleøsbroen. Når man kommer fra Askø siden, så er det noget af det kønneste at kigge videre over mod Lilleø, og når man kører ud på den smalle bro, så giver det et sæt i en, for bilen fylder nærmest hele broen ud, og man har på fornemmelsen, at man skal holde tungen lige i munden, for at komme helskindet over til Lilleø.

Der er nok ikke mange, som tænker over, at der var en gang, hvor broen slet ikke var der. Den gang måtte beboerne på Lilleø stage over til Askø , hvis man havde ærinder derovre. Havde man f.eks. barkedåb, blev dåbsbarn og dåbsgæster staget over til Askø. Min morfar Jens Chr. Hansen på Lilleø er født i d. 6. Februar 18 66 . I Askø kirkebog står der, at morfar blev hjemmedøbt og først fremvist i kirken i maj måned. Normalt blev et hjemmedøbt barn fremvist i kirken meget hurtigt efter hjemmedåben, men på grund af en meget hård frostvinter var det uforsvarligt at tage et nyfødt barn med over isen til Askø Kirke. Så det måtte vente til man kunne stage barnet over til Askø Kirke i det mere milde forår.

Lilleø's skolebørn måtte selv stage til Askø, når de skulle i skole. Når de skulle hjem igen, kunne drengene ofte finde på at opføre nogle drabelige søslag mellem Lilleø og Askø. Man sloges simpelthen med årerne, idet man sejlede op på siden af hinanden, så de knægte fik lært at manøvre en pram.

Efterhånden blev der fra Lilleøbeboernes side presset meget på for at få lavet en dæmning

mellem Lilleø og Askø. En af Lilleø's gårdmænd , Rasmus Madsen fra Vejlegården var endda så utålmodig, at han begyndt på at bygge broen selv. Hver eneste dag kørte han adskillige trillebør med sten, ler og andet ned og han nåede ca 150 meter ud, inden brobygningen blev overtaget af mere kompetente folk.

Det var ikke første gang, at der blev gjort et privat forsøg på at bygge en dæmning fra Lilleø til Askø . Tidligt i 1800-tallet anlagde de daværende beboere på Lilleø en dæmning til Askø. Dæmningen var bygget op af sand, tang og østers, den var tre meter høj, men holdt selvfølgelig ikke, da de ødelæggende stormfloder kom i 1852, 1855 og 1858. Stormfloden i 1858 var for øvrigt så voldsom, at den næsten rev Askø midt over.

Skiftende firmaer var indblandet i brobygningen. Adskillige af broarbejderne var svenskere, de blev skiftet ud af og til, for de var lidt for glade for den danske brændevin, og lå og sov rusen ud i strandbanken rundt omkring, og det gik jo ikke i længden.

I 1914 startede brobygningen for alvor. Og der skulle gå fire år, inden broen kunne tages i brug i 1918. Broen blev cirka 800 meter lang, var meget smal i bredden, ensporet og med to vigespor.

Broen er bygget op af sten, som er fisket op mellem de tre øer. Man sejlede simpelthen ud på nogle specialbyggede flade "flåder", næsten som tømmerflåder. Når arbejdsfolkene havde lokaliseret de store sten, blev de skudt i stykker med sprængstof (aulit), mens de lå i vandet. Derefter fiskede mændene stenene op og lagde dem på sådan nogle specialbyggede "båre", hvor der var håndtag til fire mænd i hver ende, og de stagede dem ind til der, hvor de skulle

bruges til broarbejdet. Stenen blev lagt imellem nogle ”faskiner”, som bestod af granrafter, som også blev sejlet til Lilleø, granrafterne var 4-5 meter høje. Stenen blev blandet med ler, så de blev til en slags ”glasis”. Til at holde på stenene på begge sider af broen, blev der slået solide pæle ned hele vejen på begge sider af broen. Det har været et kolossalt arbejde, og krævede stærke arbejdsfolk. Dæmningen blev renoveret af staten i 1932, men stadig ikke asfalteret. I mange år kørte man på disse ujævne skæver – først en gang i slutningen af 40’erne, måske begyndelsen af 50’erne blev broen endelig asfalteret, og fra der af var det jo ren luksus at køre, cykle el. gå på en jævn og lige bro.

Da Askø kom under Maribo Kommune i 1970, stoppede man med at sejle sukkerroerne til Saksøbing Sukkerfabrik. I stedet fragtede man nu roerne i lastbiler. Man fik så en aftale i stand med sukkerfabrikken og vognmændene om, at de fik de sten med tilbage, som altid er i et roelæs, og som fabrikken allerførst frasorterer, på den måde sparede man en del udgifter. Stenene er blevet brugt til at sikre siderne på broen, derfor skråner broen til begge sider.

Det er ikke til at forestille sig, hvor besværligt og isoleret livet har været på Lilleø før broen blev bygget. For os forkælede nutidsmennesker kan det synes vældig romantisk, at man skulle tage el. ro for at komme til skole eller købmand. For datidens mennesker har det nok ikke været specielt romantisk, når man i al slags vejr måtte af sted i åbne pramme. Specielt om vinteren må det have været hundekoldt.

Stormfloder, tilsaltede marker, og en manglende bro – man spørger sig selv, hvordan mennesker kunne overleve så barske steder, men de gjorde det, og satte oven i købet generation

efter generation godt i vej.

Tak til Ib Lund Hansen, Maribo (tidligere Lilleø) for hjælp til denne artikel.

Foto af Henriette Spandet Jensen, Fejø